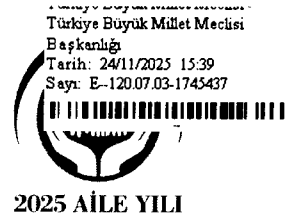

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-54045643-610-22093147

Konu : Soru Önergeleri (7/35044)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA 7/35044

G.K. 28

İlgi : 21.10.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1720765 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Burak AKBURAK'a ait 7/35044 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Başkanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/35044) (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 967066DD-66D9-4539-B2AB-C047BB75BD98

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Tülin DURAK

Mali Hizmetler Uzmanı

Telefon No: (312) 258 85 94

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN BURAK AKBURAK'A AİT 7/35044 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Kahverengi kokarca, Doğu Asya kökenli istilacı bir tür olup, yayılışına ilişkin survey çalışmaları Bakanlığımızca her yıl düzenli olarak yürütülmektedir. Çin, Kore ve Tayvan kökenli olan bu zararlı, 1996 yılında ilk kez ABD’de tespit edilmiş; ticari faaliyetlerin artmasına bağlı olarak yaklaşık 20 yıl içinde Avrupa ülkeleri (İsviçre, İtalya, Yunanistan vb.) üzerinden Rusya’ya, oradan da Gürcistan üzerinden ülkemize Artvin ili sınırlarından doğal yolla giriş yapmıştır. Ülkeler arası yayılımın temel nedeni, küresel ticaretin ve taşımacılığın (kargo gemileri, uçaklar, kara yolu araçları) yoğunlaşmasıdır; kısa mesafeli taşınmalarda ise özellikle taşıt trafiği etkili olmaktadır.

Ülkemizde kahverengi kokarcanın tespitinin ardından Bakanlığımız tarafından gerekli çalışmalar başlatılmış, 2021 yılında Samsun’da Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü’nde kahverengi kokarca için Biyolojik Mücadele Laboratuvarı kurulmuştur. 2022 yılında uzun vadede en etkili mücadele etmeni olarak değerlendirilen Samuray arıcığı Bakanlığımız tarafından İtalya’dan temin edilmiştir. Zararının Karadeniz Bölgesi’nde hızla yayılım göstermesi nedeniyle, komşu ülke Gürcistan ile 2024 yılında yerinde inceleme ve bilgi paylaşımı faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Gürcistan’ın sahadaki mücadele çalışmaları yerinde değerlendirilmiş, ardından teknik bilgi ve deneyim paylaşımı amacıyla karşılıklı laboratuvar ziyaretleri düzenlenmiştir.

Yerli üretim feromon ve tuzak geliştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmekte olup 2025 yılı itibarıyla yerli bir feromon geliştirilmiştir. Bunun yanında funnel tarz olarak geçen ve biyoteknik mücadelede kullanılan feromon tuzaklar Bakanlığımız teknik personellerince tasarlanıp üreticilerin kullanımı için teknik çizimleri paylaşılmış bulaş olan illerin tamamında bunlar kullanılmaktadır. Yine 2025 yılında Bakanlığımız teknik ekiplerince ışık destekli feromon tuzak tasarımı yapılmış patenti alınmış olup 2026 yılında kullanılmak üzere hazırlıklar sürdürülmektedir.

2023 yılında “Kahverengi Kokarca Eylem Planı” uygulamaya konulmuş ve 2024 yılında “Kahverengi Kokarca ile Mücadele Seferberliği” başlatılmıştır. Zararlıyla mücadelede mekanik (süpürme, toplama, imha), biyoteknik (feromon tuzaklar), biyolojik (Samuray arıcığı, sülün) ve kimyasal mücadele yöntemleri uygulanmaktadır.

Yapılan Ar- Ge çalışmaları ile zararının (kahverengi kokarca) başta fındık olmak üzere birçok üründe ekonomik kayıplara yol açabileceği öngörülmüş, bu doğrultuda Fındık Entegre Mücadele Teknik Talimatı ile Zirai Mücadele Teknik Talimatı hazırlanarak mücadelenin bilimsel esaslar çerçevesinde yürütülmesi sağlanmıştır. Ayrıca, Bakanlığımızca 2025 yılı itibarıyla fındık dışında risk altında bulunan şeftali, armut, kivi, Trabzon hurması, turunçgil, elma, ceviz, incir, aronya, yaban mersini, çilek, domates, biber (yeşil-kapya), fasulye, patlıcan, mısır, soya, çeltik, ayçiçeği ve bağ gibi ürünlerde zararının yayılımını sınırlamak amacıyla geçici Bitki Koruma Ürünleri (BKÜ) verilmiştir. Bakanlığımızca ruhsatlandırılmış BKÜ’ler ile yapılan teknik mücadele sonucunda ürün hasarı asgari düzeyde tutulmakta, ürünler pazar değerini korumaktadır. Bununla birlikte, Bakanlığımız tarafından yürütülen klasik biyolojik mücadele kapsamında, zararının yumurta parazitoiti türlerinin salımlarıyla doğal düşman baskısının artırılması ve kimyasal mücadele gereksiniminin azaltılması hedeflenmektedir. Buna karşılık, mücadele yapılmayan alanlarda zararlı popülasyonunun yoğunluğuna bağlı olarak değişen oranlarda zarar görülebilmektedir. Bu durum diğer tarımsal zararlılar için de geçerlidir.

Kahverengi kokarcaya karşı Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi’nde yürütülen survey

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

çalışmalarında, zararlının popülasyon ve yoğunluk takibi gerçekleştirilmektedir. 2025 yılı Eylül ayı itibarıyla yapılan değerlendirmelere göre, zararlı Karadeniz Bölgesi'nde 17 ilde, Marmara Bölgesi'nde 10 ilde, Ege Bölgesi'nde 6 ilde, Akdeniz Bölgesi'nde 3 ilde ve İç Anadolu Bölgesi'nde 1 ilde olmak üzere ülkemiz genelinde toplam 37 ilde tespit edilmiştir.

Kahverengi kokarca Ülkesel Entegre Mücadele Yönetimi Projesi kapsamında, il bazında ilk bulaşın görüldüğü alanlar belirlenmiş, popülasyon yoğunlukları izlenmiş ve bulaşan illere ait popülasyon yoğunluk haritaları hazırlanmıştır. Riskli bölgelerde biyolojik, biyoteknik, mekanik ve kimyasal mücadele yöntemleri dönemsel ihtiyaçlara göre yıl boyunca uygulanmakta ve üreticilere önerilmektedir.

Biyolojik mücadele amacıyla 1 milyon Samuray arıcığı üretilerek, zararlının yoğun olduğu illerde salım programlanmış olup 2025 yılında 40 ilde 1.156.328 adet Samuray arıcığı salımı yapılmıştır. Zararlı ile mücadele ve eğitim yayım çalışmaları yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Biyolojik mücadele için Bakanlığımızca 2023 yılında 20.000 adet, 2024 yılında 207.286 adet doğal düşman üretimi yapılarak 35 ilde salım yapılmıştır. İl tarım ve orman müdürlüklerimizin kontrolünde 2024-2025 yılı kışlak mücadelesi döneminde 1.008.663 hanede biyosidal ilaçlama yapılmıştır.

Bunların yanında TÜBİTAK 1001 projesi (2022-2025) olarak çeşitli bakterilerin arazi denemelerini yürütmektedir. Bununla birlikte yeni cezbet-öldür noktası, yerli feromon ve entomopatojenlerle ilgili yeni projeler de Osmangazi, Sabancı ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri ile ortak olarak hazırlanmaktadır. Bu sayede biyolojik ve alternatif mücadelede kullanılan birçok aracın denenmesi hedeflenmektedir.

Bakanlığımızca, kahverengi kokarcanın mücadelesinde kullanılan bitki koruma ürünlerinin insan ve çevre sağlığına etkileri, Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ve Piyasaya Arzı Hakkında Yönetmelik kapsamında titizlikle değerlendirilmektedir. Bu ürünler; arazi denemeleri, laboratuvar analizleri, toksikoloji ve ekotoksikoloji testleri, biyolojik etkinlik ve kalıntı analizleri gibi aşamaları içeren kapsamlı bir ruhsatlandırma sürecinden geçirilmekte, insan ve çevre sağlığı açısından belirlenen risk limitleri çerçevesinde güvenlik onayı alındıktan sonra kullanıma sunulmaktadır.

Kahverengi kokarca için diğer tarımsal zararlılardan farklı bir prosedür uygulanmamakta, aynı standartlar ve bilimsel esaslara dayalı süreçler izlenmektedir.

Ayrıca, popülasyon yoğunluğunun yüksek olduğu illerde yürütülen çalışmaları desteklemek amacıyla il tarım ve orman müdürlükleri ile enstitü müdürlüklerine kahverengi kokarca mücadelesinde kullanılmak üzere toplam 160,92 milyon TL tutarında bütçe tahsis edilmiştir.

Tüm dünyadaki bitkisel ürün sigortaları uygulamalarında bitki hastalık ve zararlıları, alınacak kültürel ve teknik önlemler ile önlenemediğinden sigorta teminatı kapsamına alınmamaktadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında tarımsal amaçlı örgütler için makine parkı yatırımları konusunda kahverengi kokarca mücadelesinde kullanılacak zirai mücadele alet, makine ve ekipman alımlarına 16 milyon TL'ye kadar yüzde %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

Orta ve uzun vadede, zararlının sürdürülebilir yönetimi için bilimsel temelli, çevre dostu ve iklime uyumlu mücadele yöntemlerini yaygınlaştırılması, potansiyel yayılım riskinin azaltılması amacıyla üretici/teknik personel eğitimleri ve farkındalık çalışmalarının ve biyolojik

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

mücadele kapasitesinin artırılması, Bakanlığımızın öncelikli hedefleri arasındadır.